

Dr. Papanek Gábor D.Sc.

Innováció és szellemi tulajdonvédelem a kkv-knál

Előadás a Magyar Iparjogvédelmi és
Szerzői Jogi Egyesület konferenciáján,
Balatonfüred, 2009. május 12.

Bevezetés 1.

Az előadás tézise:

mivel a magyar gazdaság fejlődéséhez a kis-
közepes vállalatok (kkv-k) **innovációinak**
ösztönzése teremthetné a legfontosabb
lehetőséget, a szellemi tulajdon-védelem
erősítése elemi nemzetgazdasági érdekünk.

Bevezetés 2.

A magyar gazdaság az Európához, Európa a világ élvonalához való **felzárkózásért** küzd (**ábra** – a gazdasági fejlettség fő mérőszámáról, a GDP/főről).

Csak a felzárkózás esetén van esélyünk a **válságból** való kilábalásra is.

A válság okait illető ismert hazai nézetek:

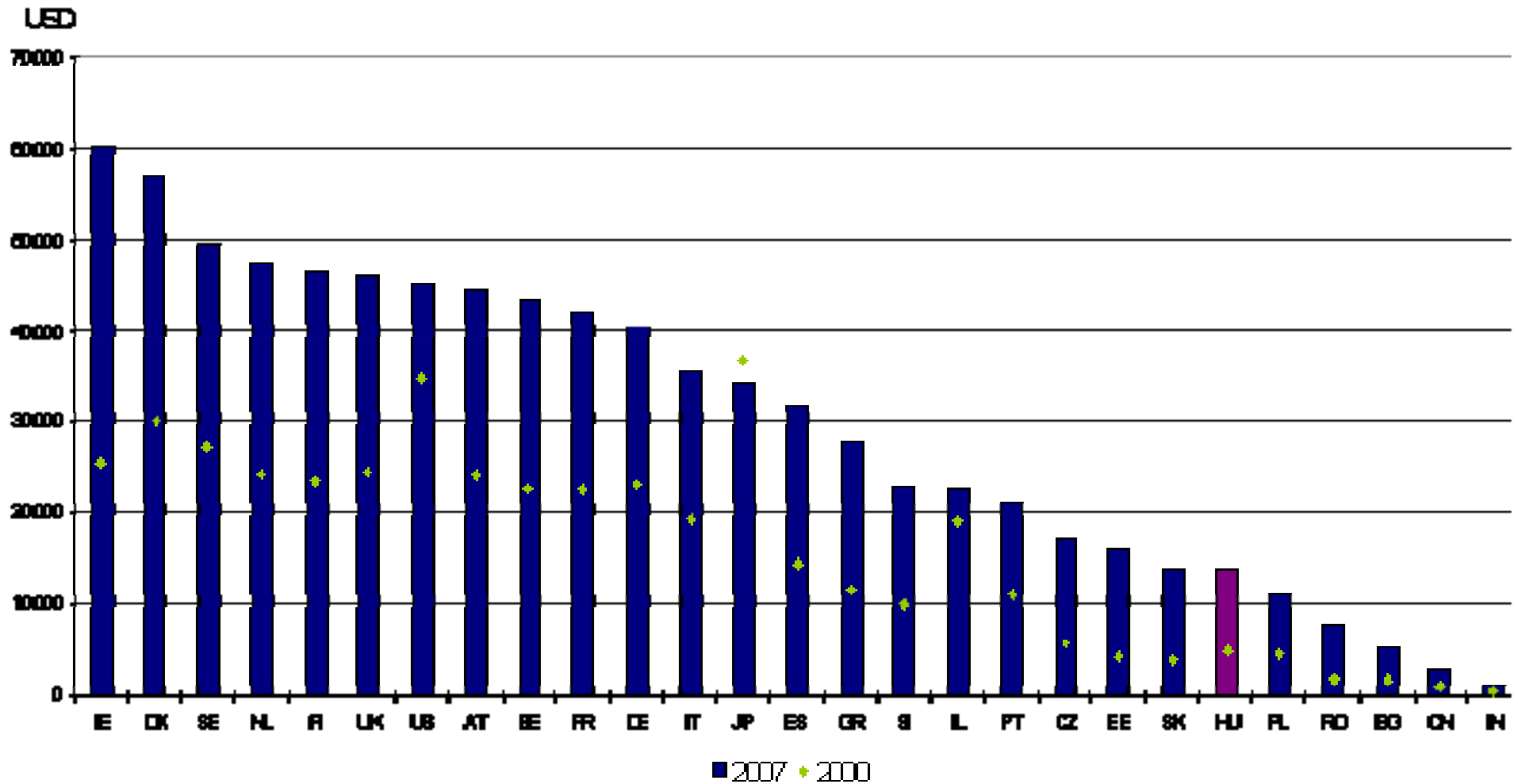
- *világgazdasági* tényezők (ingatlanpiaci gond),
- a *magyar* versenyképesség romlása (**ábra**).

Adatforrások: *World Economic Forum 2008;*

World Competitiveness Yearbook 2008;

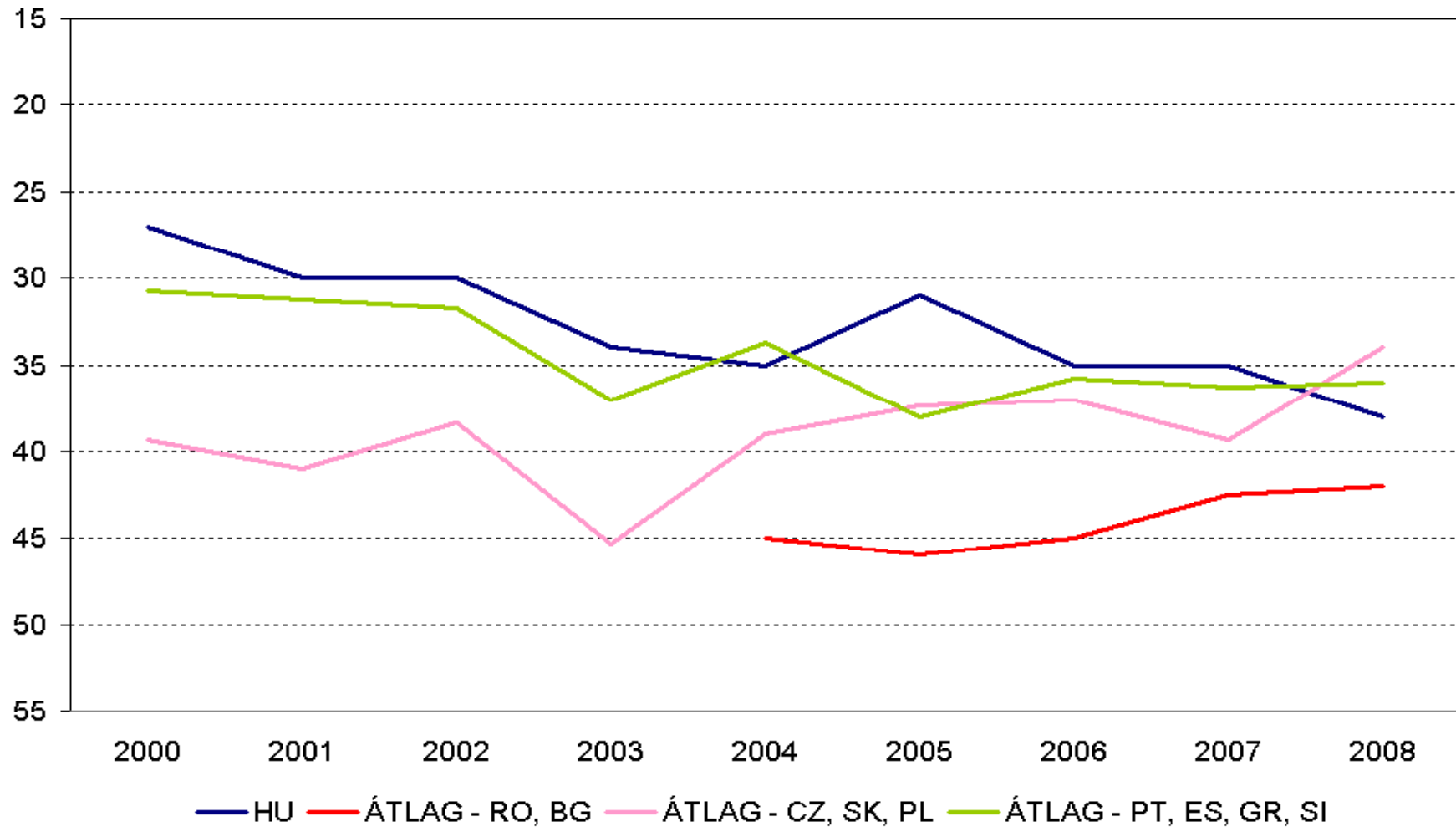
Versenyképességi Évkönyv stb.

GDP/fő (banki árfolyamon)

Forrás: IMD (Institute for Management Development): World Competitiveness Yearbook.

Versenyképességi rangszám

Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A gazdasági növekedésről 1.

A makro-ökonómia szerint a növekedés hagyományos forrásai /„tényezői”/: természeti feltételek, munka, tőke (A. *Smith*). A (viszonylag) fejlett gazdaságokban a fenti források kimerültek, a motor az **innováció**.

Innováció (kb.: újítás): új, vagy jelentősen javított **termék** (áru vagy szolgáltatás), vagy **eljárás**, új **marketing** módszer, vagy új **szervezési-szervezeti** módszer **bevezetése** az üzleti gyakorlatba, munkahelyi szervezetbe, vagy a külső kapcsolatokba (OECD Oslo kézikönyv).

Az „új” lehet világszerte, az országban, és a cégnél új.

A fő innovációs **folyamatok** az innovációs tudás létrehozása, alkalmazása és terjedése. Egyik folyamat megvalósulásához sem okvetlen kell kutatás (azaz: tudás-bővítés).

A gazdasági növekedésről 2.

P. *Drucker (1985)*: Korunkban az innovációs tudás gyakran nem műszaki, hanem „társadalmi” jellegű. **A modern társadalmat a menedzsment innovációk változtatják meg.** Pl.: a konténer-innováció megnégyszerezte a világkereskedelmet.

A gazdasági növekedésről 3.

A vállalat-gazdaságtan szerzői szerint a növekedés **(innovációs készség) meghatározói** például:

- *Gibrat* (1931): nem függ a cég méretétől (!?),
- *Porter* (1980): iparágon belüli verseny, szállítók és vevők, új belépők, helyettesítő termékek,
- *Ghoshal* (2002): a **vállalkozók** (menedzserek), illetve a vállalati szervezet kompetenciái.

USA: az 1980-as években a versenyképességet javította a **szellemi tulajdon védelem** erősítése.

Magyar közvélemény: cégeinket visszafogja **az állami szabályozás nem innováció-barát jellege.**

Gzellák és tigrisek 1.

A vállalatok innovációs igénye **különbözik** a cégek „életútjának” egyes fázisaiban.

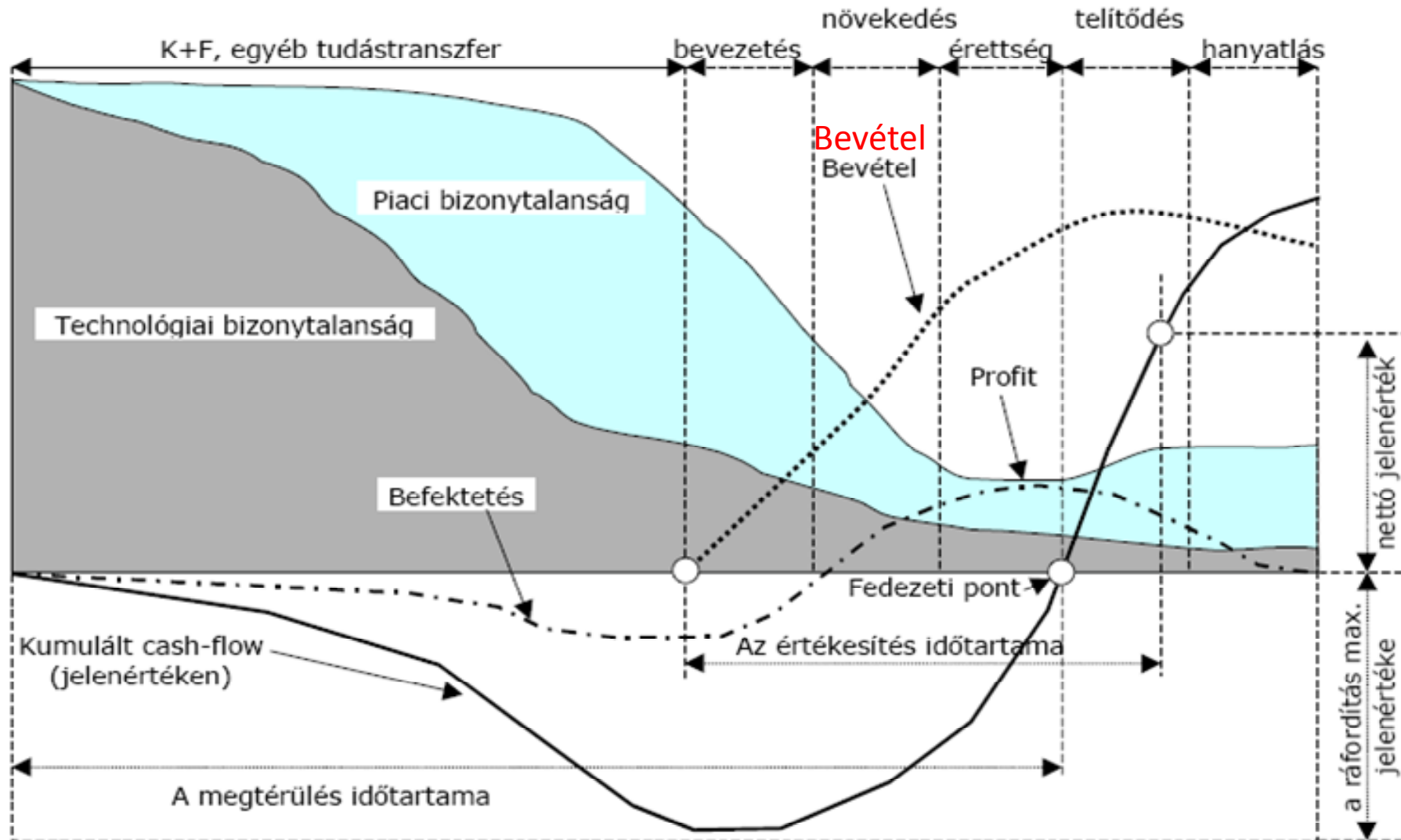
Birch (1987): a vállalatok három – statikus - csoportja:

- max. 2-3 fős, gyakran nem is növekvő egerek
/Vecsenyi : hangyák/;
- gyorsan változó, növekvő **gzellák**;
- nagy, lassan reagáló elefántok

/Vecsenyi (1999): állami tulajdonú dinoszauruszok és külföldi tulajdonú **tigrisek**/.

A vállalati „életgörbe” a cég – dinamikus - életútját vázolja fel (**ábra, az életgörbe a bevétel görbéje**).

A vállalati életgörbe

Forrás: OECD

Gazellák és tigrisek 2.

Drucker (1985): Az elmúlt évtizedekben a fejlett országokban - a **felgyorsult** „műszaki” haladás következményeként - a rugalmasság vált a vállalati hatékonyság kulcs-fontosságú tényezőjévé.

A **kis cégek** rugalmasabbak, mint a nagyok, így versenyképességük javult. Az elmúlt évtizedekben kis- közepes vállalatok, például a Microsoft, a Netscape, a Cisco Systems, az Amazon.Com, a Yahoo, a Google voltak a leginkább innovatívak.

A modern gazdaságban a kkv innováció a nemzetgazdasági fejlődésnek is fontos motorja.

Gzellák és tigrisek 3.

A fejlett gazdaságokban a cégek legtöbbször az **alapításkor** és a **növekedés** fázisában (a versenyképesség növelése érdekében) és az **érettség** idején (a hanyatlás elodázása érdekében) vezetnek be innovációkat - az utóbbi esetben az életgörbének több csúcsa lehet.

Következmény: a kkv szférában az innováció csak **a most említett fázisokban** levő cégeknél ösztönözhető (az érett fázisban levő nagyoknál pedig az egyéni támogatás is elképzelhető).

KSH (2007): **a kkv szféra adta a hazai GDP növekedés jelentős hányadát** is.

A szellemi tulajdonvédelem szerepéről 1.

A védelem intézményei három ponton is alapvető segítséget nyújthatnak a gazdaság fejlődéséhez:

- A szabadalmi adattár fontos **információforrás** a „technika állásáról” – egyrészt ötleteket adhat a fejlesztéshez, másrészt módot teremt ötleteink újszerűségének az ellenőrzésére.
- A védelem hozza létre az innovációs ráfordítások **megtérülésének** a lehetőségét.

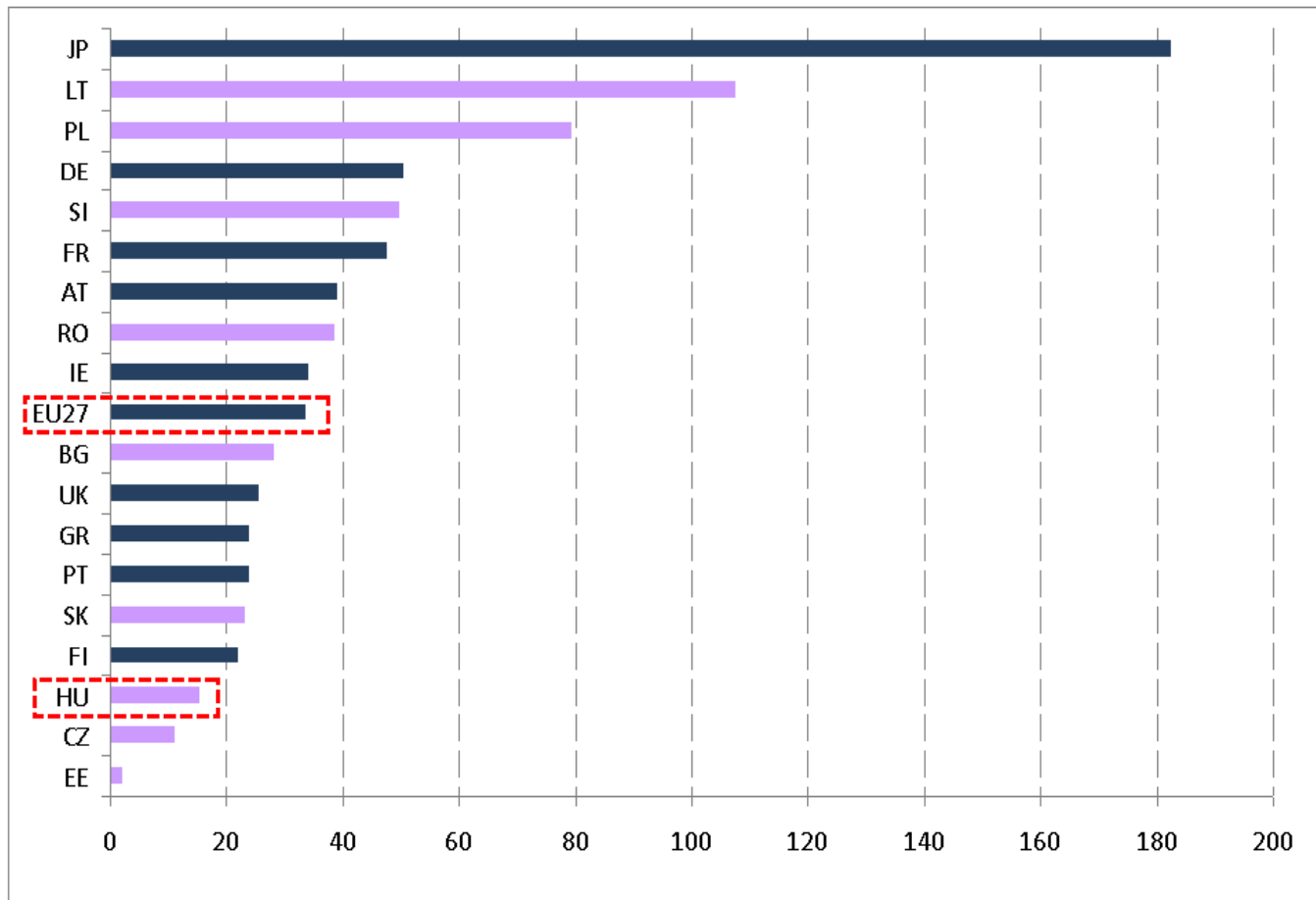
A magyar cégek **alig használják ki** e lehetőségeket (**táblázat és ábra**).

A műszaki fejlődés új eredményeiről adott forrásból tájékozódó cégek gyakorisága, %

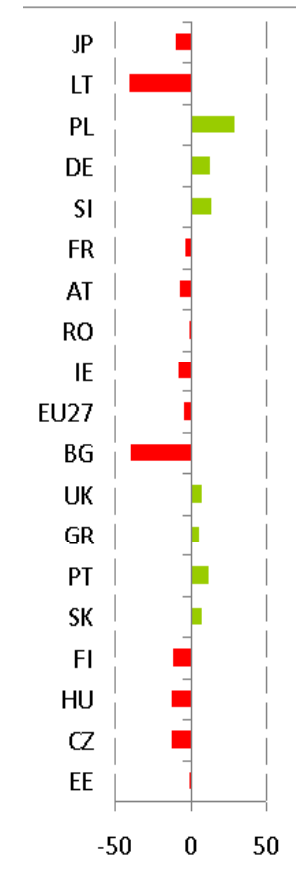
Információforrás	Állami	Belföldi magán-	Külföldi	Összesen
	tulajdoni többségű cégek			
Szakirodalom	100	75	78	79
Konferenciák	86	51	28	53
Személyes kapcsolatok	73	72	50	70
Anyavállalat	5	5	50	9
Információs intézmények				
1. nyilvános tájékoztatói	14	14	0	15
2. értékesített anyagai	5	2	6	3
Saját kutatás	5	37	28	31
K+F intézménytől vett anyagok	14	13	28	15
Vevőkapcsolatok	14	43	56	40
Szállítói információk	23	31	28	29

Innovatív vállalatok körében 2003 őszén készített GKI Rt. felmérés.

Belföldön bejelentett szabadalmak száma/ ezer vállalati kutató

Változás 2000-2008
(szab./kut.)

Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A szellemi tulajdonvédelem szerepéről 2.

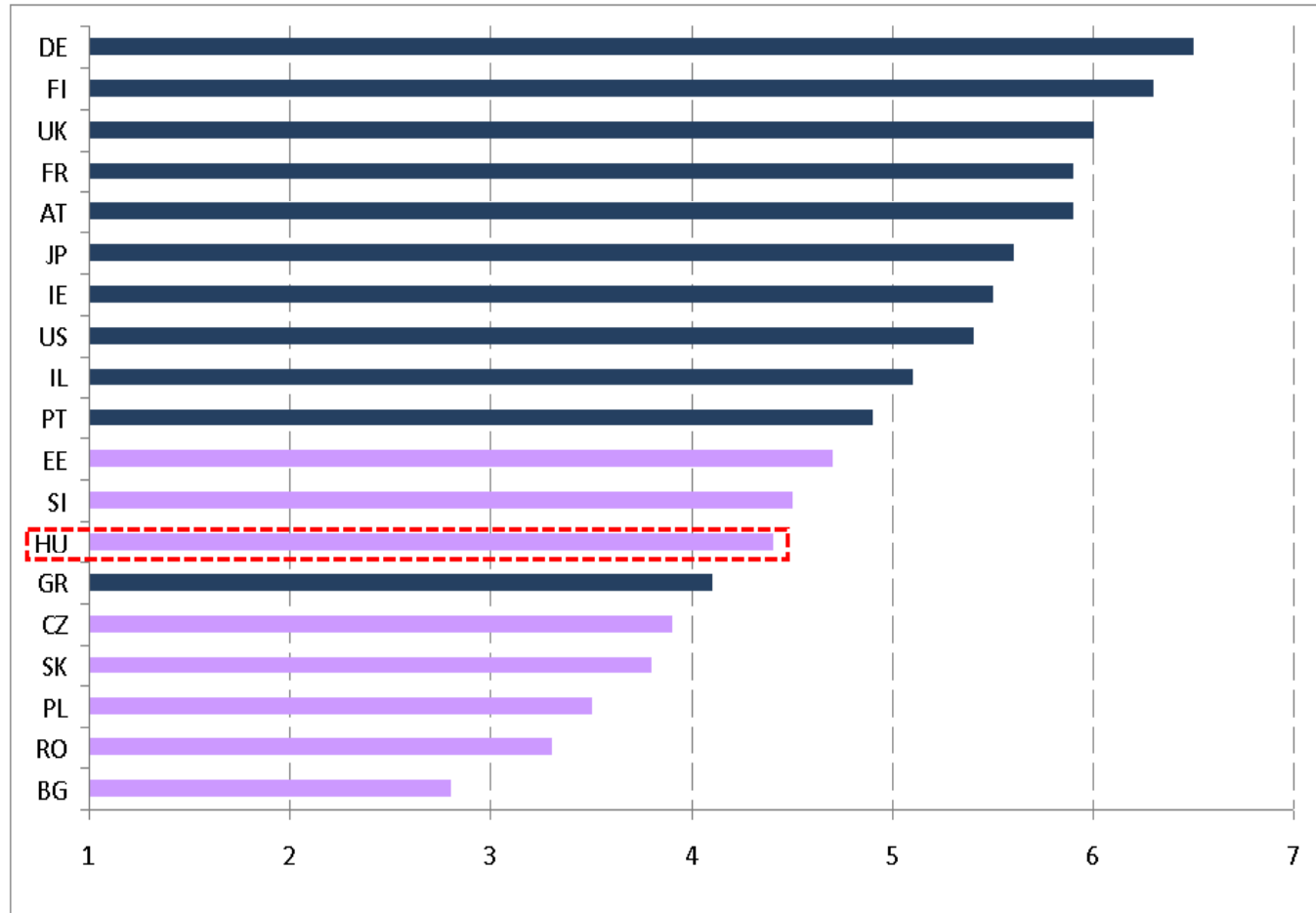
A hasznosítási lehetőségek **kívánatos** jellemzői:

- Az új cég-ötletek kialakítását segíti, ha az adattárból **elektronikus úton, egyszerűen és olcsón** lehet tájékozódni az új termék- és technológiai szabadalmakról.
- Az innovatív gazellák számára a **hatékony és olcsó** oltalom élet-halál kérdése lehet.
- A **hatékony** oltalmat a tigrisek sem nélkülözhetik.

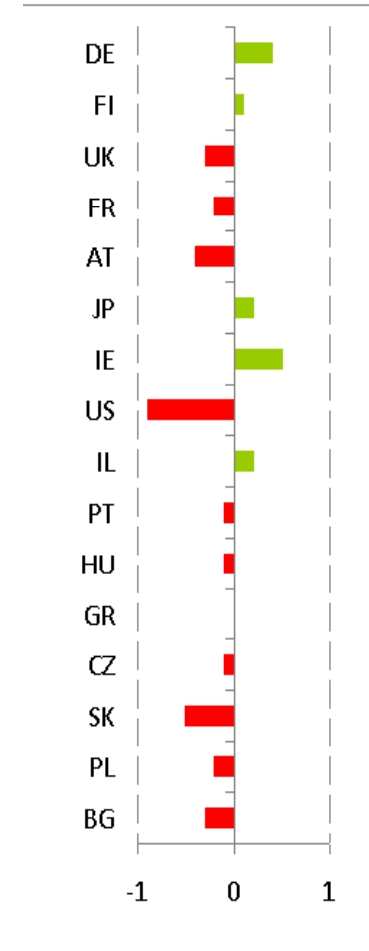
Csak az oltalom hazai hatékonyságáról van nemzetközi összehasonlításom (**ábra**).

A szellemi tulajdon védelme 2008

1=nem létezik; 7= a világon a legszigorúbban szabályozott

Változás 2000-2008*

WEF: The Global Competitiveness Report 2007-2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A védelem hazai korlátjai

A szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogok csak korlátozottan érvényesíthetők. A hatótényezők:

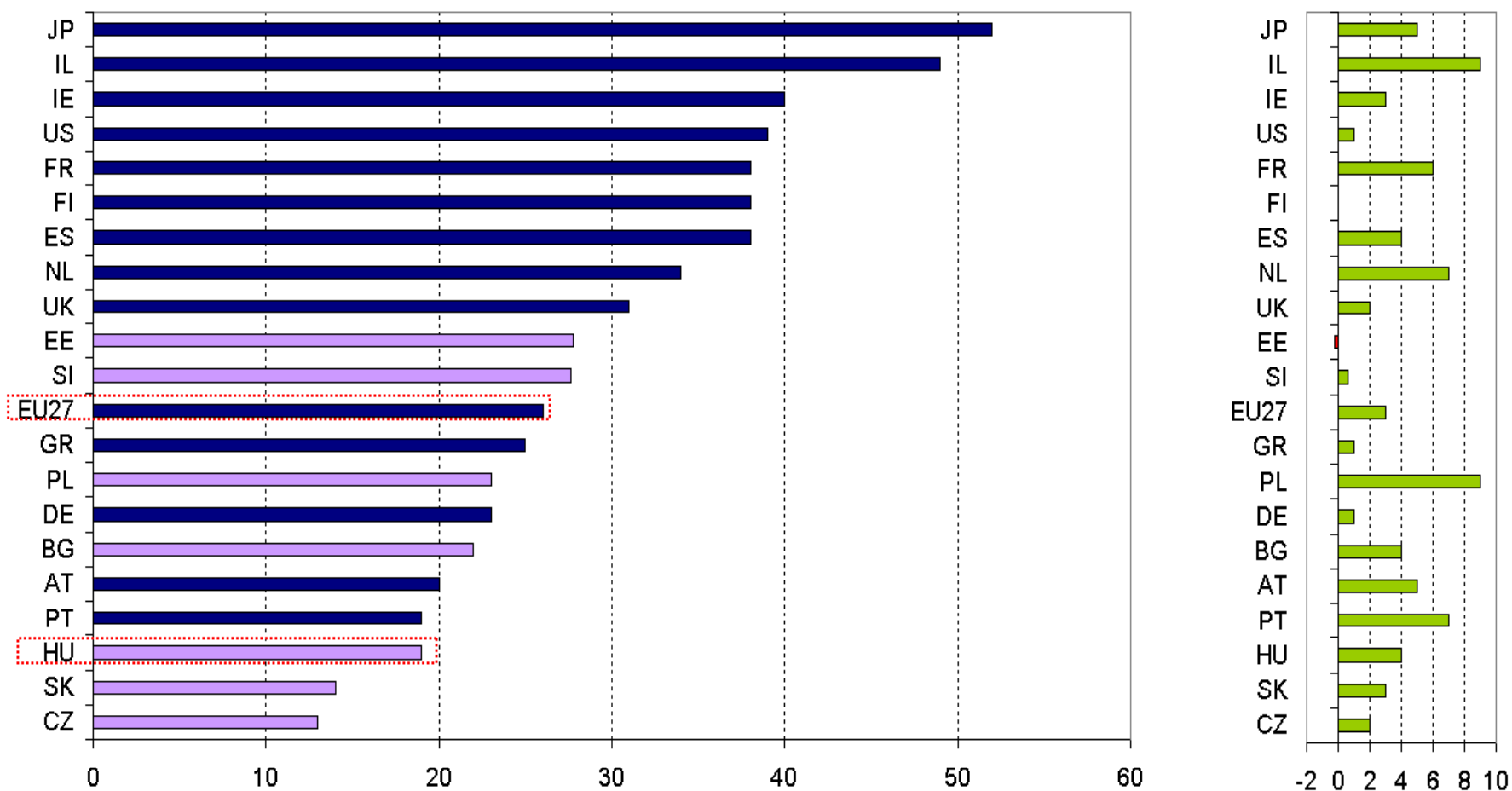
- törvényeink EU harmonizáltak,
- a bűnüldözés, az igazságszolgáltatás , a végrehajtók részben felkészületlenek, részben kapacitásaik hiányosak (Csiky, 1999),
- A magyar **vállalkozási hajlandóság** igen visszafogott (*Bosma et al.* 2009).

A vállalozási kedvet rontó fő tényezők:

- A (potenciális) **munkavállalók**, menedzserek – **felkészültsége hiányos** (ábrák),
- az állami szabályozás nem innováció-barát (ábrák).

A diplomások aránya a 25-34 éves népességben 2005 (%)

Változás 2000-2005
(%pont)

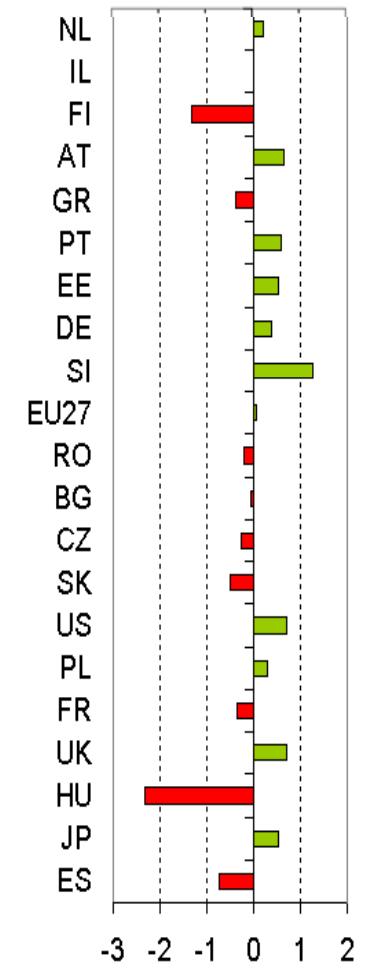
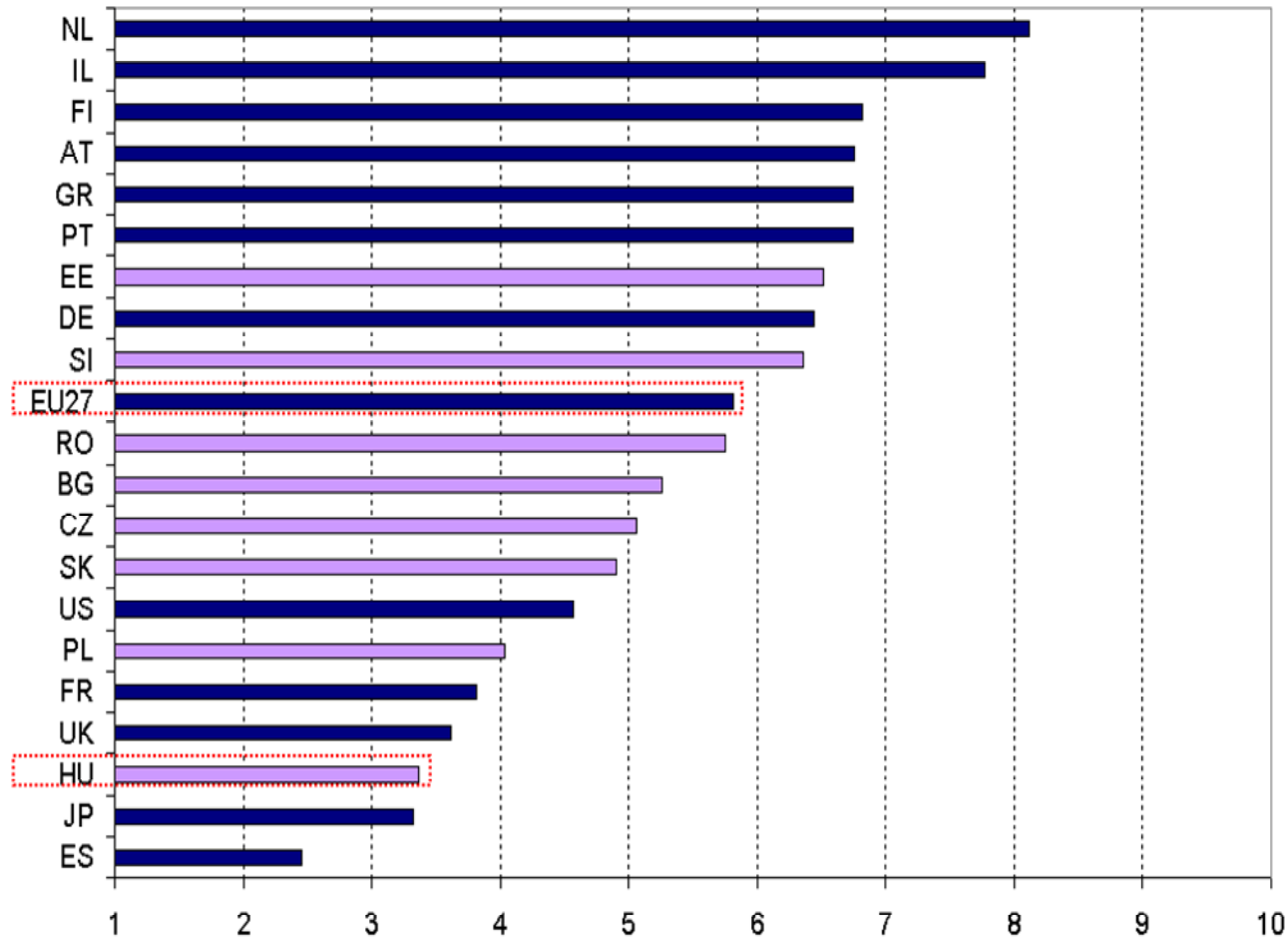

Forrás: OECD: Education At a Glance 2006, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A nyelvtudás értékelése (2008)

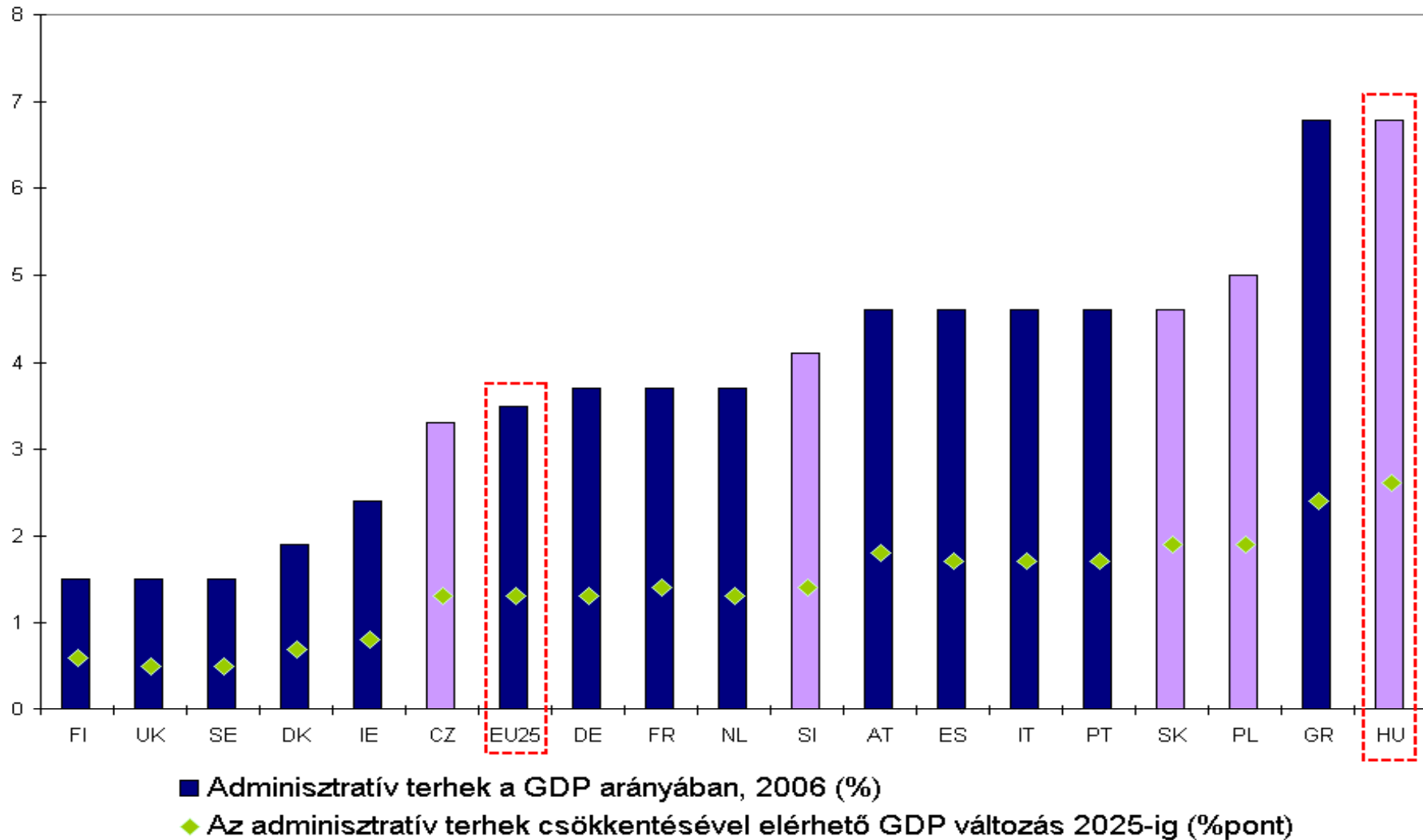
1=nem megfelelő, 10= megfelelő

Változás 2005-2008

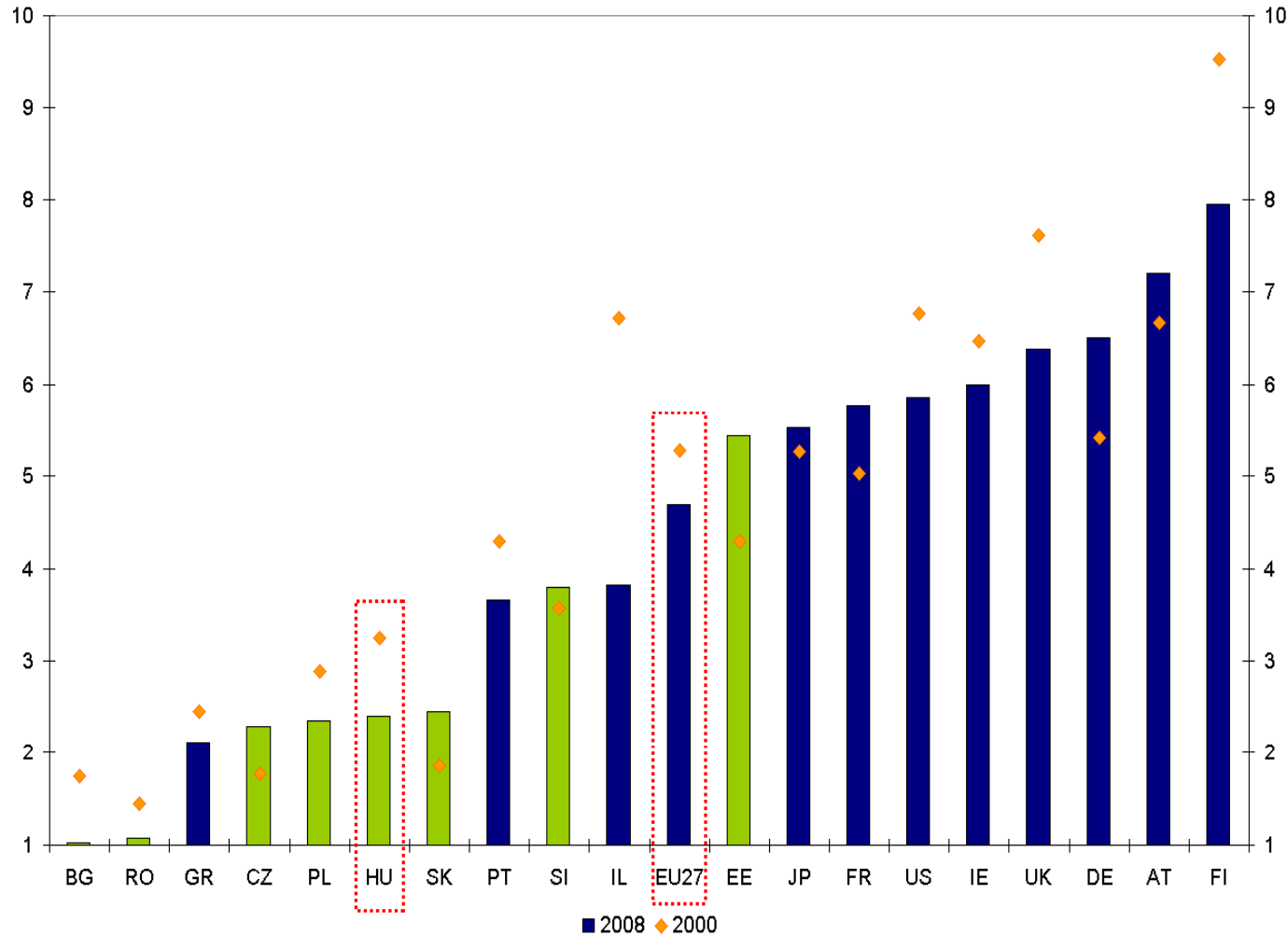
Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008. Versenyképességi Évkönyv 2008.

Adminisztrációs terhek

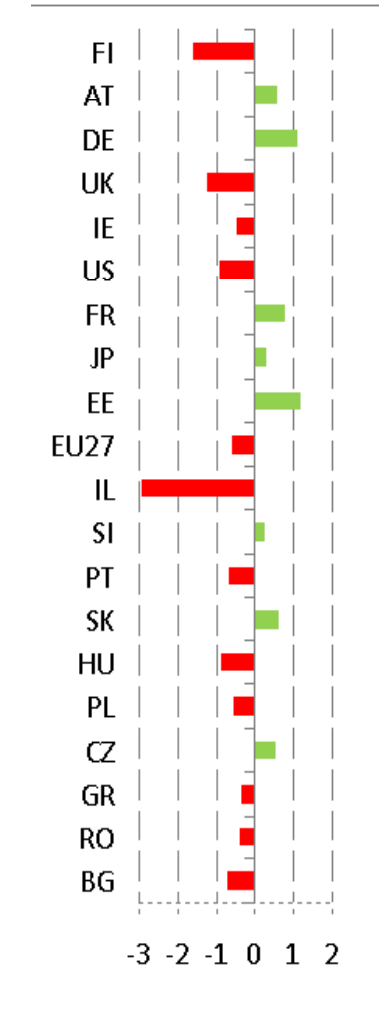

Forrás: EC: Administrative Costs 2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

Korrupció 2008 (1=erős; 10=nincs)

Változás 2000-2008

Forrás: Transparency International, Versenyképességi Évkönyv 2008.

Köszönöm a figyelmüket!